

Kövér Ibrahim György 10 éves Afrika terve ^[1]

Az első magyar Afrika terv

„Az első Magyar Afrika terv többszörös afrikai és több ázsiai út eredményeként, harminc éves teoretikus tanulmányok alapján is azt a megoldást találta legizgalmasabbnak, hogy Afrika birtokában körülbelül 20.000 négyzetkilométer mandátumterületeket számítva, Európa minden kis nemzete is részesüljön és így Magyarország is. Ezeket a mandátumokat az egyenlítő mentén létesítenék nem elsősorban gazdasági, inkább tudományos cézzal, hogy a föld észlelhető rendellenességeit klimatikus és egyéb tekintetben közvetlenül az egyenlítő vonalán építendő meteorológiai állomások figyeljék meg.”

Bevezetés

Az 1947 nyarán életre keltett Országos Tervhivatal kétségkívül új és szokatlan színfoltja volt a korabeli Magyarország gazdasági, társadalmi életének. Az 1947. évi 17. törvénycikk rendelkezett a tervek kidolgozásáról és a tervek kidolgozására és végrehajtásának ellenőrzésére Tervgazdasági Tanács, illetve Országos Tervhivatal felállításáról. A tervek kidolgozásához, ellenőrzéséhez - különös tekintettel a háború utáni újjáépítésekre, később pedig a gazdasági szerkezet felülről történő átalakítására - már kezdetől fogva hozzátartozott a beruházások ellenőrzése, illetve beruházási hitelkérelmek elbírálása. Ez a pénzosztogató szerep gyakorlatilag az ország életének minden területére ráhatást biztosított. Üzemektől kezdve bányákon, színházakon, (ekkor még) egyházi iskolákon át a különböző közintézményekig számosan fordultak beruházási hitelért a Tervhivatalhoz, amit az általában (a gazdaságpolitikai célok és a pénzüsszeg függvényében, de persze nem mindig a kívánt mértékben) meg is ítélt.

Olykor-olykor magánszemélyektől is érkeztek kérvények, legtöbbször találmányok támogatását kérték, de volt, aki a hazai gazdaság fellendítésére, energiatermelésre dolgozott ki terveket. Ezen kérvényeket is elbírálták, a találmányok adott esetben támogatásban is részesültek, de a tervekre, felvetésekre is választ kaptak, ha pénz nem is adtak.

Egy ilyen állampolgári kérést írtak a Tervhivatalban 1948. október 5-én. A beadó, bizonyos Kövér György, írói nevén Kövér Ibrahim egy kevésbé ismert utazó, térképész, afrikai útjához szeretett volna pénzt kérni. Az indok e ténynél is meglepőbb: mandátumterületeket javasol kijelölni az Egyenlítő mentén az európai országok részére tudományos cézzal (Föld rendellenességeit, éghajlatot tanulmányozandó), melyeket a Szaharán keresztül vasútvonalak kötnének össze a Földközi-tenger partvidékével. Szerinte a terv számos előnnyel járna: gazdasági előnyök, demokrácia terjedése, balkáni népek sovínisztikus villongásainak levezetése.

Magyarország is csak hasznot húzna belőle, hiszen "társadalmunkba bele kell dobni valami újszerűt, hogy ne legyen talajuk azoknak, akik készakarva letargikus hangulatot szeretnének kitenyészteni". Mert "minden országnak volt egy távol eső fiókországa", ha nem akar Magyarország lemaradni, akkor neki is erre az útra kell lépnie. Természetesen jogot is talál az Afrikai területszerzéshez: a francia Idegenlégióban számos magyar ontotta vérének Afrika földjén, sőt teszi most is, nem is beszélve az angol hadihajókon szolgálókról, "egyébként pedig Afrika olyan tartozéka Európának, hogy ahhoz emberileg, kereskedelmileg minden európai nemzetnek joga van." - zárja le gondolatmenetét Kövér György.

A saját tervezésű, az 1937-es párizsi világtalálkozón díjat nyert térképével illusztrált terv túl sok kommentárt, vagy éppen túl keveset igényelne. Néhány sajátosságot azonban kiemelünk. Kövér úgy értékeli a politikai helyzetet és a további kilátásokat, hogy Afrikában csak az Egyesült Államok és Nagy-Britannia képvisel számottevő erőt - Franciaországról (az idegenlégió ellenére) megelégedezik. A térképről kiderül a mandátumok elhelyezkedésének furcsasága: Belga Kongót nem érintené a felosztás, a Szovjetunió nem szerepel a mandátumterület kapok között, viszont a Cionista Állam (Izrael) igen. A nemzeti elfogódottság is tükröződik, mint látható a magyar terület a kontinens alakja miatt kissé megnövelt méretű lenne.

A szerző igyekszik támogatásokat is felsorakoztatni maga mögé. Vajon csak nekünk nyilvánvaló, hogy Germanus Gyulától a Külügyminisztériumig mindenütt diplomatikusan (és ki tudja hány helyen kevésbé diplomatikusan) kitértek a terv felvállalása elől?

Az Országos Tervhivatal ügyintézői is így tettek. Nem kellett megjegyzéseket fűzni a beadványhoz, mivel az nem volt beruházási jellegűnek tekinthető - így egyszerűen visszautasították.

A 1917/1948. sz. OT ügyirat tartalmazza Kövér György beadványát, amely egy oldal általános ismertetés (az itt említett 4 ívnyi részletes tervezet nem került beadásra), további három gépelt oldal a kimondottan a Tervhivatalnak írt levél és a térkép. A beadványt Berei Andor főtitkár a Közgazdasági Osztálynak szignálhatta ki (bár erre vonatkozóan nincsen feljegyzés), ahol Tímár László osztályvezető írta meg a választ mind Bereinek, mind az előadói íven Kövér Györgynek.

Az irat lelőhelye: Magyar Országos Levéltár, Az államigazgatás felsőbb szervei 1945-, Országos Tervhivatal, Általános iratok (XIX-A-16-a), 19173/1948. OT sz.

Források

Kérés a Tervhivaltól

ORSZÁGOSTERVHIVATAL BUDAPEST

Alulírott azzal a kéréssel fordulok az Országos Tervhivatal Elnökségéhez, hogy egy afrikai tanulmányutam finanszírozását a Beruházási Bank útján, 26.000 (Huszonhatezer) forint kiutalásával elősegíteni szíveskedjék, amely összeget én három év alatt feltétlenül vissza fogom fizetni. Kérésemet következőkkel okolom meg.

Több afrikai és ázsiai út van mögöttem és ez az utam egy Budapest-Kismaju (Szomálföld) vízi útvonal tanulmányozását is magában foglalná, amelynek jelentősége a mellékelt 10 éves Afrika tervem megismerése által érthetővé válik. E terv megvalósítása céljából a támogatás elnyerése esetén elutazásom előtt egy Magyar Afrika társaságot akarok alapítani, amely iránt saját baráti körömben máris nagy érdeklődés mutatkozik. Főleg olyan egyének mutatnak megértést és érdeklődést tervem iránt, akik Afrikában már voltak és személyesen észlelték, hogy milyen nagy jelentősége lesz ennek a földrésznek Magyarországra nézve is a közeli jövőben már.

Az csak látszat, hogy jelenlegi helyzetünkben ilyen problémák túl messzemenőek. Bizonyos az, hogy a szocializmus felé való haladásunk a társadalom dolgozó rétegeiben örömet, másoknál meg nem értést, vagy közömbösséget, sőt kedvetlenséget okoz és utóbbiak nem szűnnek meg áskálódásukkal azt a tempót lassítani, amellyel népi demokráciánk nagy államférfiai a társadalmisítás útján haladnak. Bizonyos azonban az is, hogy nem minden elégedetlen elemet lehet megérdemelt sorsára juttatni és így szabaddal élve ellen agitációjukat folytathatják, anélkül, hogy a közigazgatásnak vagy a törvényszéknek ellenük fellépnie lehetséges volna. Viszont teljesen másféle, afrikai, viszonyok közé kerülve, de lényegileg Magyarországhoz tartozva kiábrándulhatnak téves maradi eszméikből. Eltekintve Afrika terve egyéb szükségszerűségétől, ez a szociális szempont is vezérel és meg vagyok győződve, hogy egy Kismajun (Szomálföldön) létesítendő magyar telep gondolata és ténye annyira megmozgatna egyes a termelés iránt itthon passzív vagy ellenséges elemeket, hogy ott aktivizálódnának a népi demokratikus kormányzat mellett.

Társadalmunkban bele kell dobnival valami újszerűt, hogy ne legyen talajuk azoknak, akik készakarva letargikus hangulatot szeretnének kitenyészteni, de kell, hogy ez az új eszme ne legyen olyan, mint a népi demokráciában való továbbhaladásunkat veszélyeztethető és ami a Szovjetunióval fennálló jó viszonyunknak árthatna. Egy ilyen tengerhajózási vonal létesítése az emberi haladás irányában fekszik és így fenti feltételeknek nem mond ellent. Kismaju a Szomália-földön az Egyenlítő vonalától alig 100 kilométerre fekszik és jelenleg kis kikötőváros. A nyugateurópai nemzeteknek annyi kikötőjük van Afrika partján, amennyi szinte túl is megy szükségleteik határán és így Kismaju akár évszázadokon keresztül is elfeledett tengerparti falucska maradhatna, ha a magyar érdeklődés, az új feladat vonzóereje, a magyar társadalom felelős erői azt kézbe nem vennék és bizonyos, hogy a bérletszerűen ott meginduló magyar kezdeményezés a világkereskedelem hasznára volna, anélkül, hogy a kapitalizmust erősítené.

Ez az eszme nem akar harmadik út lenni.

Azzal tisztában vagyok, hogy csak két út lehet és hogy a kettő közül a szocializmus fog győzni. Társadalmunknak mégis a mai helyzetében szükség van valami szellemi impulzusra, amely vagy amilyenhez hasonló már évszázaddal ezelőtt úgy a nyugati államokban, mint keleten észlelhető volt. Minden országnak volt egy távolos fiókoroszága, amit azelőtt gyarmatnak hívtak, ma testvér országnak nevezhetnénk, aminthogy ez a terv nem is akar valamiféle magyar gyarmatot létesíteni, ami a kor szellemmel ellentétben állana, most, amikor már a gyarmatok felszabadításáról van szó. De ezen a stádiumon keresztül kell esni minden országnak, hacsak nem akar elmaradni abban a kontemplációban, hogy mit keresünk mi Anglia és Franciaország gyarmati területein. Emberjogilag is van keresni való, mert Afrika földjét régen öntözte magyar vér is főleg a francia idegenlégió azon tradicionális szokása folytán, hogy Afrika földjét nem francia katonákkal, hanem nagyjából idegenekkel tartja elnyomásban.

A második világháború következményeként sok ezer volt leventét soroztak be máris a francia idegenlégióba, az angol hajózásban, a hadihajókon is számtalan magyar szolgáló évek óta, egyébként pedig Afrika olyan tartozéka Európának, hogy ahhoz emberileg, kereskedelmileg minden európai nemzetnek joga van.

Ha mi rendszeresen követeljük jogainkat Afrikában megkapjuk. De néma gyermeknek anyja sem érti szavát!

Budapest, 1948. szeptember 24-én

Mély tisztelettel
Kövér György (írói név: Kövér Ibrahim)
[Lakcím]

A 10 éves Afrika terv (az első magyar Afrika terv) rövid ismertetése

A terv teljes leíró magyarázatot tartalmazó szövege, körülbelül
4 nyomtatott ívnyi terjedelemben, kéziratként rendelkezésre áll.

A száz évvel ezelőtt publikált Monroe-elv kimondta, hogy európai államoknak további gyarmatokat Amerikában alapítaniok nem szabad. Ma, főleg az olasz gyarmatok szétszórása kapcsán, az Amerikai Egyesült Államok abbéli törekvése, hogy a Földközi-tengeren lábát megvesse, kiegészítődik repülőtámasztékok kiépítésével és pedig Mellala, Castel Benito, Tripoli, Benani, Bengazi és Tobrukban. Amellett Franciaország a Fezzan-i olajtelepekre, és Dél-Tripoliszra, Anglia a Szomáli földre és Cirenajkára tart igényt, bár lényegileg Afrika amúgy is kettejük között oszlik meg.

Mindezen imperialisztikus terveket keresztülhúzza Visinszkij elvtárs javaslata, amely szerint mindezen területek 10 év múlva visszakapnák teljes önállóságukat a népek önrendelkezése alapján.

Magyarország mindaddig világotutazói révén vett részt Afrika életében, valamint azon ismeretlen hősök révén, akik főleg a francia idegenlégióban áldozták vérüket a nyugat imperialisztikus törekvéseiért. Nyovovszky Móric, Jelky András, Teleki, Magyar László, Zubovics Fedor és mások úti közlései az egyébként is hihetetlenül szűk látókörű magyar intelligenciában alig keltettek érdeklődést a fekete földrész iránt, de az emberi elme, az emberiség fejlődésének magával kell hoznia azt a tágabb látókört, amely a népi demokrácia felvilágosító tanítása révén is, Afrika problémája iránt is érdeklődést kell hogy létrehozzon.

Az első Magyar Afrika terv többszörös afrikai és több ázsiai út eredményeként, harminc éves teoretikus tanulmányok alapján is azt a megoldást találta legigazságosabbnak, hogy Afrika birtokában körülbelül 20.000 négyzetkilométer mandátumterületeket számítva, Európa minden kis nemzete is részesüljön és így Magyarország is. Ezeket a mandátumokat az egyenlítő mentén létesítenék nem elsősorban gazdasági, inkább tudományos céllal, hogy a föld észlelhető rendellenességeit klimatikus és egyéb tekintetben közvetlenül az egyenlítő vonalán építendő meteorológiai állomások figyeljék meg. Természetes, hogy ilyen terület bérlete vagy birtoklása gazdasági előnyökkel is járna, és amellet - főleg a kis balkáni állomások között - ismételt felmerülő sovinsztikus határvillongásokat is levezetné.

Az Első Magyar Afrika Tervről eddig néhány illetékes hang már megnyilatkozott: Dr. Germanus Gyula azt írta, hogy bár első pillanatra nem látszik keresztülvihetőnek, semmi sem lehetetlen, ha sok ember összefog. A magyar Külügyminisztérium kijelentette, hogy nem áll módjában az UNO közgyűlése elé terjeszteni a tervet, mert Magyarország nem tagja az UNO-nak, Boldizsár Iván külügyi államtitkár igen érdekesnek találta a tervet és komoly megvitatásra alkalmasnak, Faragó Zsigmond, Csázy Elemér és mások, baráti körükben a terv ismertetését és megkedveltetését tűzték ki célul.

Feljegyzés

Országos Tervhivatal
Közgazdasági osztály

F e l j e g y z é s
Berei főtitkár úrnak

Idemellékelten visszaszármaztatom Kövér Ibrahim György kérelmét, amely afrikai tanulmányútja finanszírozása céljából 26.000 forintos, 3 évre terjedő kölcsönt igényel.

Minden egyéb ez ügyvel kapcsolatos megjegyzésem feleslegessé válik azzal, hogy a szóban forgó kérelem nem tekinthető beruházási jellegűnek és így eleve sem tartozik az Országos tervhivatalra.

Budapest, 1948. október 6.

/Timár László/
min. osztályfőnök
osztályvezető

[Kézzel:] Közíg. O.
Szíveskedjenek fenti értelemben
választervezetet készíteni

X/6 [aláírás]

Timár László levele Kövér Ibrahim Györgynek

19.173/1948

Kövér Ibrahim György úrnak,

B u d a p e s t
Rákóczi út 64. III.40.

10 éves afrikai tervének az 5 éves tervbe való bekapcsolására és segélyezésére vonatkozólag múlt hó 24-én kelt beadványa tárgyában értesítem, hogy ilyen tervvel nem foglalkozunk. Szóban forgó kérelme nem tekinthető beruházási jellegűnek és így eleve sem tartozik az Országos Tervhivatalra.

Budapest, 1948. okt. 7.

/Timár László/
min. o.főnök
osztályvezető

Címkék:

[Afrika](#) ^[2]

[Országos Tervhivatal](#) ^[3]

[világkiállítás](#) ^[4]

Kiadás: 4. évfolyam (2004) 5. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/kuriozumok/kover_ibrahim_gyorgy_10_eves_afrika_terve.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/kuriozumok/kover_ibrahim_gyorgy_10_eves_afrika_terve.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/afrika>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/orszagos-tervhivatal>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/vilagkiallitas>